

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Z P R Á V Y Č S K P

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Členský oběžník
Československého svazu křesťanských pracujících
Švýcarska
1973 - Listopad/Prosinec - Číslo 11/12

TOHO ROKU 10. DECEMBRA

je tomu 25 rokov, čo sa Organizácia spojených narodov uzniesla na Vyhlásení ľudských práv. Kresťania si práva a povinnosti človeka vyvodili z Evangelii už o 2000 rokov skôr a po celú dobu až do dnes usilujú v čele poctivých ľudí o ich uskutočňovanie - od človeka k človeku, od národa k národu, od jednej epochy k druhej. Od počiatku im to kazia nekresťania, aj vo vlastných radách, a ľudia nepoctiví, rozvracajúci kde čo a kde koho. Predstava o človeku stvorenom k obrazu Božiemu, k tomu aby miloval a bol milovaný, je však stále živá a rovnaká, aj keď sa jej snaží dať i keď len iné meno, iný počiatok a inú formu. Na príklad namiesto dannosti Božej formu dohody medzi ľuďmi - zmluvy - abstraktne spoločenskej alebo konkrétne politickej. Takou bola kedysi pred skoro 200 rokmi francúzska revolučná "Deklarácia práv človeka a občana" - takou je aj naša slavnostná Deklarácia z roku 1948.

Čo krásnych myšlienok a formulácií bolo sobrané do jej 30tich článkov - ako smutná je však bilancia po 25tich rokoch. Hneď v roku svojho zrodu bola porušená zorganizovaným pučom v ČSR a od toho času viackrát znovu a znovu, zvlášť v zemiach za železnou oponou. Akoby znášala osud organizácie, ktorá ju priviedla na svet ale ktorej mravná autorita sa od tej doby vďaka vytvoreniu sa proti sebe stojacích blokov rozplynula ako nedodržané slovo. Sifra H.T. vo švajčiarskom denníku "Die Tat" píše, volne preložené, toto: "Je trapné pozorovať týchto diplomatov, ktorí vzali na seba najvyššie úkoly v službe ľudstvu, vyseďavajúcich v klimatizovanom sklenenom newyorskom paláci OSN, ako sa vrhajú so zaujatím na obľúbené bezbranné ciele, napr. Portugalsko alebo Južnú Afriku, ako dokážu zhanobiť hociktorú t.zv. "imperialistickú" zem, od ktorej im nič nehrozí - ale ako tvrdošíjne mlčia ku všetkému, čo sa deje za železnou oponou, k prenasledovaniu Indov v Ugande, Židov v Iraku a v Syrii, a mensin vobec v mnohých nových afrických štátoch. Ak sú hlasy, ktoré sa v takých prípadoch dožadujú práva a spravodlivosti príliš dotieravé, odsunie sa záležitosť prostou väčšinou hlasov k prejednávaniu na pozdejšiu dobu čiže "ad acta".

A predsa musíme byť za Deklaráciu ľudských práv jej ušľachtilým strojcom hlboko vďační. Aj keď nedodržiavaná, východnými zemami neratifikovaná, predsa len predstavuje poctivú normu, ktorá je nadejou a mravným odvolacím miestom všetkých utlačovaných a mementom či hrozbou všetkým utlačovateľom. Aj tým, ktorí ju neuznávajú - a cez to, že je uznesením len Valného zhromaždenia OSN a teda len nezáväzným doporučením, nie však záväznou dohodou.

Čo robiť, aby sa ňou predsa len nakoniec stala? Z niekoľko možných odpovedí na túto otázku je jedna - kresťanská; bude sa nám predovšetkým pripomínať pri nadchádzajúcej vianočnej slavnosti, ak nezapudneme otvoriť svoje srdcia a dosť pokorne počúvať.

Z P R Á V Y Z Č S K P

- oo DRUHÉ KŘESŤANSKO-DEMOKRATICKE SYMPOSIUM našeho svazu se konalo podle programu, uveřejněného v říjnovém čísle ZPRÁV, v Zurichu ve dnech 15. až 18. listopadu. Zúčastnilo se jej na 70 krajanů, převážně ze Švýcarska, ale též z Německa, Francie a Holandska. Přišli i švýcarští hosté, pro něž byly připraveny rozmnožené německé texty nebo alespoň osnovy přednášek. Diskuse, jimž bylo dáno tentokrát více místa nežli na sympoziu prvním, byly velmi živé. Staly se vlastním téžiskem a jaksi pracovištěm celého symposia. Jeho ústředním tématem byla křesťansko-demokratická společenská a politická ideologie, jejíž problematiku osvětlovaly přednesené referáty a zejména diskuse z rozličných stran. Všechny texty, t.j. referáty i diskuse, budou vydány tiskem, jako tomu bylo u loňského symposia prvního.
- oo Pojištění pro případ nezaměstnanosti má nové sazby denních dávek. Zvýšení činí u jednotlivých kategorií do příjmu 1300 Sfr měsíčně 30 až 40%. Počet příjmových kategorií byl však dále rozšířen směrem nahoru až do nyní nejvýše pojistitelného výdělku 2080 Sfr měsíčně, kde činí denní dávka 52,- až 68,- Sfr (podle počtu vyživovaných osob.). Všichni naši členové, kteří jsou pojištěni proti nezaměstnanosti prostřednictvím našeho svazu, obdrží po výtisku nového vydání směrnic, obsahujících i tabulku nových denních dávek. Kdo z členů se doposud pojistit nedal a chtěl by tak učinit, přihlas se u naší pokladní, sestry Evy Götzové, Georg Kempf Str. 29, 8046 Zürich.
- oo Dětská mikulášská besídka ve Winterthuru se vydařila. Přišlo na ni na 160 dětí, které všechny dostaly od pořádající naší winterthurské skupiny po pěkném balíčku mikulášských dobrot. Zpívalo se, recitovalo - a na konec se nikomu z malých rozjařených účastníků nechtělo domů. Stejně to dopadalo večer s jejich rodiči. Podle zpráv, které jsme dostali, dojeli však nakonec všichni domů ještě před třetí hodinou ranní, kdy začal přísně dodržovaný zákaz jízdy.
- oo Náš člen Dr. Ing. Oldřich Strádal se stal řádným profesorem stavební fakulty Vysoké školy technické - ETH - v Curychu. Blahopřejeme mu k tomuto životnímu úspěchu a přejeme mu, aby se mu na tomto významném místě v plné míře dařilo reprezentovat dobrou tradici československé vědy a techniky.
- oo V dnech 2. a 3. novembra sa konal vo Fribourgu výročný kongres nášho CNG za účasti asi 200 delegátov všetkých trinástich odborových zväzov, teda aj nášho ČSKP. Prejednal rad zásadných otázok a zaujal stanovisko k niekoľkým závažným problémom súčasnej švajčarskej politiky. (tlmenie konjunktury, rušenie podnikov, nemocenské poistenie, rodinná politika, úroky z hypoték atď). Novým predsedom za odstupujúceho H. Riedo bol zvolený doterajší ústredný tajomník CNG - Dr. Guido Casetti.
- oo 17. listopad - Den studentů v Mnichově. V neděli 18. listopadu odpoledne, v kostele sv. Štěpána v Mnichově zazněly Biblické písně od A. Dvořáka, duchovní písně W.A. Mozarta a Ch. Gounoda v počání českých a slovenských umělců, Mirky Bradové, V. Magdolena a Dr. J. Šrámka, za doprovodu prof. V. Výtvara - k uctění památky umučených studentů před 34 léty. Vzpomínku uspořádala Česká duchovní služba pro Německo společně s Českým ústředním svazem v Německu.
- oo Náš člen Dr. med. Václav Vích zahájil 1. prosince vlastní praxi jako dětský lékař. Adresa jeho ordinace je: Unterer Graben 35, 8400 Winterthur. Telefon 052/229500 (byt 052/224082). Přejeme mu hodně úspěchů a radosti z obětavé práce s malými pacienty

Ú V A H Y - D O K U M E N T Y

MODERNÍ PRŮMYSLOVÁ SPOLEČNOST.

Pod tímto titulem napsal v r.1967 bývalý hospodářský poradce presidenta J.F.Kennedyho, analytik amerického hospodářství a profesor Harvardské university J.K.Galbraith, knihu, která se stala bestsellerem. Tato kniha/angl. "THE NEW INDUSTRIAL STATE"/, která se velmi dobře čte, je zajímavá svou nevšední anylyzou současné americké průmyslové společnosti. Výsledky této analýzy a z ní Galbraithem odvozené názory však lze použít i na ostatní hospodářsky rozvinuté země Západu, v některých směrech i na rozvinutější země Východu. Názory Galbraitha, sepsané v této knize, jsou zčásti potvrzené, z části pro některé jeho oponenty sporné. Posuďte z následujícího stručného obsahu knihy/který jsme si dovolili doplnit na několika místech upozorněním na novější, ji potvrzující poznatky/sami, jak dalece má Galbraith pravdu.

Dnešní moc velkopodniku.

Dnešní struktura hospodářství USA a rozvinutých zemí Západu je charakteristická dvěma výrazně se od sebe odlišujícími průmyslovými skupinami: Skupinou několika stovek ohromných, technicky i ekonomicky velmi dynamických, kapitálově silně vybavených, výzkumově velmi potenciálních a dobře proorganisoovaných průmyslových společností, obchodních koncernů, velkobank, pojišťoven, které zde stručně nazveme velkopodniky- a skupinou tisícovek malých, středních a větších tradičních podniků, vybavených jednoduchou technikou a technologií, s žádným nebo prakticky žádným výzkumným potenciálem.

Galbraith ponechává tuto druhou skupinu ve svých úvahách stranou /i když přiznává že tato skupina je rovněž charakteristická pro průmyslovou současnost Západu a má svůj význam/ a zaměřuje se pouze na skupinu první, která je dle něho dnes "motorem" hospodářského a společenského vývoje Západu, k němužto vývoj i usměrňuje. Velkopodniky dnes neovládají jen trhy, ale snaží se ovládat i stát. Všeobecná domněnka, že na trhu je kupující králem, platí dnes tak ještě na trzích středních a malých podniků, ne však na trzích ovládaných velkofirmami. Velkopodniky jsou dnes tím králem, který sám, monopolně tvoří ceny a určuje nabídku a poptávku. Ne trh, ale ony samy určí, co, kolik a za kolik se bude nabízet. Menší, střední i větší podniky, jakož i kupující a spotřebitelé, se jejich diktátu musí podříditi.

Kdo jsou tyto velkopodniky.

Možnost ovládat dnešní trhy, ale nejen tyto, vládčí podniky své velké ekonomické, finanční a politické moci. Tyto velkofirmy jsou stále mohutnější a jejich činnost mezinárodnější. Ty největší z nich jsou činné i daleko mimo svou mateřskou zemi a proto jsou nazývány nadnárodními nebo multinacionálními společnostmi.

Firemní typus některých těchto společností je tak záhadný, že i někteří profesori je nazývají "mythem", jiní pak bezdomovskými společnostmi nebo dokonce výtvoři nekolonialismu.

Převážná část činnosti nadnárodních společností /dvě třetiny/ se uskutečňuje v západních hospodářsky vyspělých zemích. Tyto vyspělé země jsou jejich současně mateřskými i hostitelskými zeměmi, s výjimkou USA, které jsou především mateřskou zemí. Osm z deseti největších nadnárodních společností má sídlo ve Spojených státech.

Objem výroby všech nadnárodních společností činí dnes odhadem 450 miliard dolarů, tzn. více než národní důchod kterékoliv země světa, s výjimkou USA. Jednotlivé tyto společnosti jsou ekonomicky tak silné, že v žebříčku zemí dle jimi vyprodukovaného národního důchodu by nadnárodní společnosti zaujímaly následující místa: General Motors /1972: obrát 30 435 milionu dolaru, čistý zisk 2 163 milionu dolaru/ 23. místo před Švýcarskem; Standard Oil of New Jersey 27. místo hned za Jižní Afrikou; Ford Motor Company 29. místo hned za Dánskem a před Rakouskem atd. 40% činnosti nadnárodních společností připadá na průmyslovou výrobu a 29% na zpracování ropy. Např. v Kanadě připadá 60% průmyslové a 65% důlní a hutní výroby na zahraniční společnosti. V NSR se podílejí čtyři velkofirmy - Höchst, BASF, Bayer a Henkel - 70% na chemické produkci země /před 10 lety činil tento podíl 40%/. Další čtyři společnosti: Thyssen, H&M AG, Krupp a Salzgitter vyrobily loni 90% veškeré oceli vyprodukované v NSR /před 10 lety představoval jejich podíl 58%/. Podobně je tomu se západoněmeckým automobilovým a elektronickým průmyslem, ovládaným společnostmi Siemens a AEG-Telefunken. Podobné případy je možno uvést pro každou hospodářsky vyvinutou zemi Západu.

Nadnárodní společnosti si vybudovaly rozsáhlou síť sesterských společností, filiálek, afilací a pod. v mnoha zemích světa. Např. společnost IBM vlastní filiálky ve více než 100 zemích západního světa. Loni pracovalo pro tuto společnost zhruba 260 000 dělníků a zaměstnanců. Velkopodniky často fuzují s jinými podniky/na př. Ciba a Geigy/ nebo skupují podniky menší. V NSR např. došlo v r. 1969 každých 33 hod. k jedné fuzi nebo zakoupení menšího podniku větším. Koncentrace kapitálu je stále větší a větší. Např. německá holdingová společnost Friedrich Flick KG dnes již ovládá 330 podniků s celkem 300 000 dělníky a zaměstnanci a ročním obrátem 18 miliard marek. Atd.

Kritika velkopodniku.

Dnes to již není jen Galbraith, kdo ostře kritizuje existenci, činnost, praktiky a moc velkopodníků a nadnárodních společností a jimi uskutečňovanou koncentraci kapitálu. Jsou to již nejen národohospodáři ale i politikové a jiné osobnosti, národní a mezinárodní organizace /např. OSN, OECD, Rada EHS/ i jednotlivé země, především rozvojové.

Moc velkopodníků je dnes již tak velká, že jsou opodstatněné obavy, že jednotlivé vlády již nebudou sto tyto hospodářské kolosy kontrolovat a naopak ony budou kontrolovat vlády a stát. Vždyť průmyslové společnosti, koncerny, velkobanky atd. nejsou za svou politiku a činnost přímo odpovědný širokému okruhu voličů. Všechny tyto společnosti jsou spojeny rozličnými vztahy kapitálu, ale i osobních ambicí, politických a ekonomických cílů včetně vojenského charakteru. Tyto vztahy pomáhají umně splétat velkobanky, které ve svých trezorech spravují a hromadí akcie velkých firem. Představitelé těchto velkobank zasedají ve správních radách, dozorčích výborech průmyslových společností a v vládních kabinetech. A naopak členové velkofirem jsou zastoupeni ve správních radách velkobank. Manažeri velkopodníků a velkobank tak ovládají hospodářství jednotlivých zemí. Hamburský Hospodářský výzkumný ústav uveřejnil např. fakta o tom, že zhruba 600 majitelů a manažerů, kteří jsou v čele 130 největších průmyslových společností, obchodních koncernů, velkobank a pojišťoven, dnes prakticky ovládá celé hospodářství NSR.

Velmi rozšířenou praktikou velkopodniků, obzvláště v USA, je t.zv. lobbismus. V podstatě je to legálně trpěný, ba i vládními kruhy podporovaný způsob ovlivňování a podplácení poslanců, senátorů, ministrů a jiných vládních vysokých činitelů, jak to nedávno potvrdily i výpovědi odstoupivšího amerického vicepresidenta S. Agnew, který se přiznal, že přijal úplatky od průmyslníků a že je to běžná záležitost v americké politické praxi. Ale nejen v americké. Lobbismem uplatňují představitelé kapitálu svůj vliv na činnost vlády a státu. V USA lobbman např. zabranují protitrustovému úřadu/založen v r. 1890/nebo ministerstvu spravedlnosti zasahovat proti koncentraci kapitálu, proti fuzování a skupování menších podniků většími a pod. Podobně je tomu i ve vyspělých zemích západní Evropy.

Velmi kritická, na adresu nadnárodních společností, je i nedávno vydaná zpráva Sekretariátu OSN, připravená jeho hospodářským a sociálním odborem. Na 195 stranách se tato zpráva zabývá vedle souhrnných údajů o velikosti, rozsahu, geografickém rozmístění, významu a činnosti nadnárodních společností, jejich vlivem na mezinárodní vztahy, na mateřské a hostitelské země, včetně rozporů, které vyvstávají mezi těmito zeměmi a uvedenými společnostmi.

Zpráva uvádí, že hlavním okruhem otázek, na které by se měla soustředit pozornost, je uskutečnění nebo potenciálně možné využití ohromné moci, kterou nadnárodní společnosti disponují, "jejich možnost určovat poptávky a ceny, ovlivňovat život národů a politiku vlád a působit na mezinárodní dělbu práce". "Nadnárodní společnosti mohou pomocí nejrůznějších prostředků, které mají k dispozici, v některých případech i porušovat suverenitu státu tím, že oslabují schopnost hostitelských zemí prosazovat vlastní národní i mezinárodní cíle". Zpráva konstatuje existenci "silného odporu proti nadnárodním společnostem v zemích hostitelských, zvláště rozvojových". "Nadnárodní společnosti mohou být v důsledku svého tajného spojení s určitými sociálními vrstvami pokládány dokonce za překážku žádoucího společenského a politického vývoje". Správná funkce západního měnového systému je dnes odvislá od činnosti nadnárodních společností. Tyto mohou svými nerušenými převody kont z měny do měny a ze země do země, vždy tak, jak je to pro ně daňově, spekulativně či jinak výhodné, vyvolávat měnové krize. Ony mohou bez zábran vytvářet pracovní místa nebo je opět rušit. Obchod mohou nahradit investiční činností. Přemírou svých přímých finančních transakcí mohou vyvolat tendenci k omezení rozsahu volného trhu, což by mohlo oslabit efektivnost mezinárodní obchodní směny. Těmito aspekty činnosti nadnárodních společností se tedy zabývá zmíněná zpráva OSN, která tak potvrzuje správnost Galbraithových názorů a kritik, nejen z jeho zde stručně popisované knihy z r. 1967, ale i z doby dřívější, ještě než se stal hospodářským poradcem presidenta J.F. Kennedyho.

Jak došlo k přesunu moci na velkopodniky.

Moc má vždy tendenci přiklonit se k tomu, kdo je vlastníkem věci, která je k dispozici pouze v omezené míře. V minulosti to byli např. držitelé velkých výměr půdy, kteří vlastnili moc odvozenou od tohoto vlastnictví. Dnes již vlastnictví půdy neznamena moc, nýbrž pouze finanční majetek.

V druhé polovině 19. století, kdy se začala rychleji rozvíjet průmyslová revoluce, začal být nedostatkem kapitál, nutný k zakládání podniků, firem, financování stavby železnic a pod. Mocnými se tak stali majitelé kapitálu, např. banky. Moc tak přešla od hrabat a baronů, kteří vlastnili velká území půdy, na kapitalisty.

Vývoj však šel dál a s ním i přesun moci. Dnes již kapitálu není nedostatek. Velkopodniky se financují samy a nepotřebují k tomu nějaké věřitele kapitálu, jako tomu bylo dříve. Toto hojné vlastnictví kapitálu dnes však velkopodnikům již nezaručuje jejich růst a expansi. Tento hospodářský růst podniků a tím i země, může, dle Galbraitha, dnes zajistit pouze zorganizovaná inteligence.

Této organizované inteligence je nedostatek a proto přešla dle zkušenosti z minulosti - moc na její vlastníky. Těmi jsou dnes velkopodniky, neboť inteligence je ve větším počtu a dobře zorganizována právě u nich. Z kapitalistů tak přešla hospodářská ale i politická moc na velkopodniky, které dnes zaměstnávají a dobře organizují inteligenci, která jim zajišťuje hospodářský růst a která je proto vyhledávaná a tím i nedostatková. Proto nepřešla moc např. na akcionáře, dělníky nebo odbory.

Technostruktura.

Zdrojem moci velkopodniků je tedy jím zaměstnaná a zorganizovaná inteligence. Samotný podnikatel a majitel firmy to dnes již není, kdo má absolutní moc v podniku. Tato moc přešla uvnitř firmy na její vrchní vedení, na jejich vrchní manažery. Tito však nejsou schopni v důsledku dnešní specialisace a týmové spolupráce svých spolupracovníků rozhodovat správně sami. Ke svým rozhodnutím potřebují informace, které jim mohou dodat pouze specialisté a jejich týmy. Tak se stává, že specialisté připravují rozhodnutí, které pak manažeři pouze ratifikují a formalizují. Rozhodování v podniku je tak rozloženo stupňovitě na mnoho osob a instancí. Toto rozmístění a tuto organizaci rozhodování v podniku nazývá Galbraith technostrukturou. Tuto technostrukturu tak tvoří členové v podniku zorganizované inteligence, která připravuje rozhodnutí pro vrchní manažery a s nimi takto spolurozhoduje. Konečná rozhodnutí však činí vedení podniku, neboť u něho se všechny informace sbíhají a ono koordinuje činnost specialistů a jejich týmů.

Podnikové plánování.

Pro dnešní moderní velkopodniky je charakteristická jejich velká koncentrace kapitálu, rozsáhlá moderní technická vybavenost, relativní nezávislost jejich interních a externích oddělení, obzvláště při rozhodování a plánování. Plánování je pro tyto velkopodniky bezpodmínečnou nutností, má-li být eliminováno na nejmenší míru riziko při dlouhodobém investování velkých částek kapitálu. Přesné plánování činnosti a vývoje podniku je nutné i pro velkou vázanost k kapitálu v podniku. Nejistota trhu/tzn. otázka, zda-li dlouho vyvíjený a finančně velmi náročný výrobek bude na trhu kupován tak jak je pro jeho výrobce nutné nebo žádoucí/ musí být nahrazena plánem. Tento podnikový plán určuje náklady, objem výroby, ceny a příjmy podniku tak, aby byl zaručen úspěch podnikání firmy nezávisle od nepředvídatelných výkyvů tržní situace.

Cíle technostruktury.

Kterákoli organizace, tedy i technostruktura, má jako každý organismus přirozený prvořadý cíl: zachovat sama sebe. Prvým předpokladem pro dosažení tohoto cíle je vlastní autonomie v rozhodování. Vměšování se do záležitostí organizace zvenčí, ze strany nezasvěcených, je pro ni vždy škodlivé. Pro západní hospodářský systém to znamená odloučení kapitalistů od moci v podniku, v komunistickém hospodářském systému pak vyloučení zásahu centrálního plánovacího aparátu a komunistické strany do řízení podniku. Tyto prvky totiž narušují

autonomií technostruktury, což vede k snížení její výkonnosti. Autonomie technostruktury a tedy podniku je hlavním předpokladem pro její výkonnost a zdatnost, což platí jak pro kapitalistické tak i pro komunistické podniky. Proto sleduje i technostruktura v zemích východního bloku dosažení prvořadého cíle, totiž dosažení vlastní autonomie v plánování a rozhodování. Různé navrhované a prováděné hospodářské reformy v ČSSR, Maďarsku, Polsku nebo SSSR jsou toho svědectvím. Decentralisaci rozhodování a plánování v těchto zemích sovětského hospodářského systému si lze vykládat jako návrat k tržnímu hospodářství, nýbrž pouze jako přesun jistých plánovacích funkcí od státu na podniky, který je odrazem požadavků tamější technostruktury v podnicích.

Technostruktura a socialismus.

Technostruktura usiluje nejen o autonomii malých rozhodnutí ale i těch největších a základních. Velká rozhodnutí však nelze učinit pouze na podkladě různých vědeckých, technických, hospodářských a plánů odpovídajících úvah a posudků. Pouze výbory a týmy - přesněji řečeno celé komplexy výborů - reprezentují vědomosti, vzdělání a zkušenosti nutné k důležitým rozhodnutím. Monopol kompetentního vedení tak vždy leží u skupin lidí.

Tak se stalo např., že se ve Velké Británii "velké zestátněné podniky" de facto vymykají kontrole parlamentu, jehož funkce se pouze omezuje na napomínající, útržkovitou a z větší části neúčinnou kritiku.

Většina socialistů vidí účel socialismu v kontrole výrobních podniků společností. Demokratičtí socialisté tím míní parlament. Žádný z nich - nebo jen několik málo - sá nepřeje socialismus, ve kterém by moc vlastnila nějaká autonomní autorita. Avšak právě ona ji musí vlastnit. To platí, budiž ještě jednou podtrženo, nejen pro malá rozhodnutí ale i pro ta největší, u kterých se lze domnívat, že přísluší parlamentu. I u státních podniků se přesunuje moc stále více na jejich technostrukturu. To vede k stále větším požadavkům po silnější parlamentní kontrole těchto podniků. Toto zasahování zvenčí by však zasáhlo technostrukturu na jejím nejzranitelnějším místě. Dosáhlo by se tak kontroly na úkor výkonu. Většina moderních, pragmatických socialistů proto došla k názoru, že státní podniky mají být svého druhu "zvláštní samostatné korporace", které nepodléhají státní inspekci a demokratické kontrole. Tito socialisté se zřekli hoje o zestátnění podniků nebo se k němu hlásí bez vlastního přesvědčení. Podle Galbraitha socialismus dnes znamená vládu socialistů, kteří si již dávno uvědomili, že socialismus v pravém slova smyslu je nepraktický.

Neúspěch demokratického socialismu je, podle Galbraitha, totožný s neúspěchem kapitalistů. Když kapitalista ztratil kontrolu, přestal být i demokratický socialismus alternativou kapitalismu. Komplexní technika a plánování, a s tím související velikost podniku, vzaly podnikateli jeho moc a přesunuly ji na technostrukturu; tato moc se tak současně dostala z vlivu veřejné kontroly.

Takřka všude v nekomunistickém světě se stal socialismus ve smyslu společenského vlastnictví výrobních prostředků opotřebovaným heslem. Zrovna tak jako slib v USA konečně prosadit antitrustové zákony, není demokratický socialismus žádným programem nýbrž pouze anachronistickým snímstvím. Je-li třeba se rozhodnout mezi úspěchem bez státní kontroly nebo státní kontrolou bez úspěchu, pak se náklady na socialismus nevyplatí. Toto je dle Galbraitha nejvýznamnější důsledek převzetí moci technostrukturou.

Průmyslový systém a stát.

Průmyslovým systémem nazývá Galbraith svět oněch několika stovek velkopodniků a nadnárodních společností, které si ve stále větší míře podmanují národy a hospodářství jednotlivých zemí, namísto toho, aby jim vlastně sloužily. Je to svět koncernů General Motors, Standard Oil, Ford, General Electric, US Steel, Texaco, Gulf atd.

Tomuto systému není vlastní schopnost řídit celkovou poptávku tzn. zajistit takovou koupěschopnost obyvatelstva, která by stačila k odběru všech vyprodukovaných výrobků a nabízených služeb. V této věci se systém proto musí spoléhat na stát. Při plné zaměstnanosti neexistuje mechanismus, který by stabilisoval ceny a mzdy, proto jejich stabilizaci musí převzít stát. Průmyslový systém je závislý na státu i ve výchově odborných pracovních sil, které jsou dnes rozhodujícím výrobním faktorem. To platí i pro socialistický průmyslový stát.

V důsledku hluboké závislosti průmyslového systému na státu a se zřetel na motivační podstatu jeho vazeb na stát/tzn. identifikace s cíly státu a přizpůsobení těchto cílů vlastním podmínkám/ přestanou být v brzké době průmyslové systémy zvláštní součástí států, nýbrž stanou se částí většího komplexu, který bude zahrnovat jak průmyslový systém tak i stát. Dnešní moderní velkopodnik již není podřízen trhu jako kdysi. Vedoucí manažeři již neodvozují svoji autoritu od soukromého majetku. Naproti tomu jsou však plně schopni spolupracovat se státní byrokracií a provádět za ní úkoly, které ona sama nemůže zvládnout. Tak tomu je obzvláště při složitých technických projektech, kde se uskutečňuje obzvláště úzká spolupráce mezi průmyslovým systémem a státem, tzn. mezi členy technostruktury a příslušnými státními místy. Se státem spolupracují zejména firmy, jejíž větší část produkce se prodává státu: u fy Boeing to je 65%, u General Dynamics 65%, u Raytheon 70%, u Republic Aviation 100%. Avšak i firmy s menším podílem státu na jejich obratu jsou z důvodů regulace celkové poptávky, stabilisace cen a mezd, financování dražého technologického vývoje a výuky odborných sil, závislé na státu. Tato vazba mezi technostrukturou a státem vede k tomu, že zmizí rozdíl mezi nimi. Podle Galbraitha nastane doba, kdy se lidé budou usmívat nad vzpomínkou, že koncerny General Dynamics, North American Aviation nebo AT&T byly svého času soukromými firmami.

V průběhu naznačeného vývoje se technostruktura stane prodlouženou rukou těch státních úřadů a institucí, na kterých nejvíce je závislá/na vojenských silách, na Organizaci pro letectví a vesmírný výzkum/NASA/ a pod/ a které jsou rozhodující v technickém a technologickém výzkumu. Technostruktura se identifikuje s cíly a úmysly těchto organizací, úřadů a institucí a přizpůsobuje jejich požadavky požadavkům svým. Technostruktura a stát se stanou jedno a totéž.

Nové politické vedení.

Splývání průmyslového systému se státem a identifikace jejich cílů vede k tomu, že rozšiřování služeb státu, které neprospívají průmyslovému systému, ale obyvatelstvu/na ř. zajištění lepších kvalit živobytí, poskytování širší volby mezi prací a volným časem, emancipace školství zaváděním vyšších estetických a intelektuálních hodnot do školského systému atd/, bude možné pouze tehdy, bude-li zlomena monopolní moc průmyslového systému při určování těchto sociálních cílů. Cíle průmyslovému systému vlastní jsou totiž na zcela jiné straně/rozšiřování objemu výroby a jemu odpovídající konzumace, technický a technologický pokrok, udržování dobrého jména na veřejnosti. /

Iniciativa k vyřazení průmyslového systému z určování sociálních cílů nemůže vyjít od technostruktury, i když její jednotliví členové by ji podporovali. Ani od odborů. V dnešní době je to ve větším měřítku mládež, která projevuje svoji nespokojenost s cíly, které průmyslový systém a jeho mluvčí tak sebevědomě hlásají. Akce mládeže jsou však necílevědomé, nesouvislé a rozporné. Její odpor vůči průmyslovému systému zůstane dotud neučinný, dokud se někdo neujme vedení, kterému se ona ráda podřídí. Galbraith přisuzuje převzít vedení mládeže v jejím odporu proti moci průmyslového systému vědcům, vychovatelům a intelektuálům. Dle něho závisí budoucnost tzv. moderní průmyslové společnosti na tom, jak ochotně a účinně intelektuálové všeobecně, skupina vychovatelů a vědců pak speciálně, převzou zodpovědnost za takovouto politickou činnost a vůdčí práci.

Intelektuálové mají pro převzetí tohoto úkolu výhodnou posici. Jak v USA tak i v ostatních zemích existuje jistá významná tradice politické angažovanosti intelektuálů. V americké politice je intelektuál známou osobností, i když profesionální politik je, podle Galbraitha, pro svoji výřečnost, sebevědomí, pevnou důvěryhodnost, umění "vytáčet se" nebo se nezávazně vyjadřovat u žurnalistů a romanopisců oblíbenější. Jsou to však vždy intelektuálové nebo obecně inteligentní lidé, kteří se nakonec prosadí. Na rozdíl od členů technostruktury nejsou prý vychovatelé a vědci ve své politické činnosti vázáni příslušností k nějaké organizaci. Právě pro tuto jejich vlastnost prý jim v dnešní, sociálně tak rozvrstvené společnosti, připadá významný úkol hledání nových cest jejího vývoje. V průběhu let si již získali jistou mocenskou posici. V některých spolkových státech USA prý např. již ovládají místní a regionální organizace Demokratické strany. Universitní profesori vždy rozhodně prosazovali svůj názor k otázkám zahraniční politiky. Např. zákaz pozemních a nadzemních atomových zkoušek by nebylo dosaženo bez rozhodující spolupráce vědců. Totéž se týká např. jednání o snížení zbrojení a pod. Zásluha vojáků, diplomatů a průmyslu na takovýchto dohodách a jednáních je nevelká.

Vychovatelé a vědci, spolu se svými spojenci intelektuály, musí prý však překonat ještě velké těžkosti. Jako každé nové politické síle chybí jim prý sebevědomí. K tomu patří i jistý nedostatek důvěry ve vlastní cíle. Ne všichni z nich chtějí věřit, že je možné přesvědčit národ o významu převzetí politického vedení vychovateli, vědci a intelektuály. Stále ještě vládne silná tendence raději se podřídít cílům průmyslového systému než vyvolat nějaký konflikt s ním. Pro většinu není politika věcí intelektuálů nebo umělců, vychovatelů nebo vědců. Jejich doménou je prý duch a rozum; zabývání se praktickými věcmi působí prý na ně rušivě.

Tak tomu však nemá být. Žádný intelektuál, žádný umělec, žádný vychovatel a žádný vědec si nemá dovolit pochybovat o své zodpovědnosti ke společnosti. Pro dosažení cílů, které dnes mají význam, neexistují, podle Galbraitha, dokonce žádní jiní záchránci než oni. V dnešním, vědou ovládaném světě, musí prý vědci převzít zodpovědnost za další vývoj lidské společnosti.

Budoucnost průmyslového systému.

O budoucnosti průmyslového systému se dnes nemluví. Z části také proto, že tento systém má i velký vliv na utváření veřejného mínění. Podařilo se mu v tichosti odstranit představu, že jeho existence je nějakým přechodným fenoménem, který je třeba přetvořit, vylepšit nebo dokonce odstranit. Pojmy státní plánování, státní inspekce a kontrola, státní podpory a pod. proto prý patří k nejneoblíbenějším slovům hospodářského slovníku.

Tolik tedy Galbraith.

Jestliže se nad jeho vývoody zamyslíme musíme mu dát v zásadě za pravdu. Alespoň pokud jde o analýzu současné skutečnosti - hospodářské i politické. Sotva se však ubráníme pochybnostem nad jeho vlastně technokratickou představou o jedině moudrém vedení celé budoucí společnosti vědci a intelektuály. Zvláště vyslovíme-li na jedné straně postulát demokracie a přiložíme-li na druhou stranu své vlastní zkušenosti, např. z naší vlasti.

===== J.K.

REVOLUCE PŘÍJDE Z AMERIKY?!

Uvádíme hlavní myšlenky stejnojmenné knihy J.F.Revela o druhé americké revoluci, z které se má vyvinout světová revoluce. Autor byl po léta kulturním přidělcem francouzským v USA a tvrdí o sobě, že měl příležitost poznat dnešní americkou skutečnost zblízka. Je-li tomu vskutku tak, stojí jeho myšlenky za více než-li jen za uváženou. Počínaje tím, jak používá a jak zachází s pojmem revoluce, který představuje velké části lidstva otrěsnou zkušenost.

Podle Revela tato "nevyhnutelná" revoluce vznikne prý jen ve společnosti, které se proti sobě stojící strany utkají v diskusi na nejvyšší úrovni, mezi zástupci hospodářství, politiky, vědy, technologie, kultury, tisku atd., kteří reprezentují nejvyšší možný stupeň vývoje. V tomto dialogu se utkají nejinteligentnější revolucionáři s nejinteligentnějšími reakcionáři, aby byl dialog dialektický a aby vytvořil revoluci - t. j. nový prototyp civilizace, který by též našel podporu lidu.

Příznačným protestem proti stávající společnosti je útěk mládeže z utilitaristické kultury dnešního světa. Odmítají tuto kulturu, nechťejí se podobat svým rodičům, nechťejí patřit ke společnosti, ve které je bída a rasismus. Jsou proti autoritativní společnosti, což se projevuje hlavně v požadavku sexuální svobody i v jakémsi uvolnění vlastní osoby, v používání marihuany a v pop-musice.

Autor též sympatizuje se skupinou homosexuálních, kteří útočili na psychiatrický kongres, doporučující léčení homosexuality, voláním: "Kambodža je neslušná, sex není neslušný". K tomu dodává, že kritika paternalistické a moralisující psychiatrie nevede zde jen k politice avšak i k nové odvaze a sebeutvrzení. Protesty proti válce, zároveň s protesty proti vžitě morálce, jsou mu důkazem, že svoboda je buď úplná nebo vůbec žádná. Dřívější revoluce, zvláště revoluce z r. 1917, chyby prý tím, že udusily každé osvobození kultury a každé osvobození mravů. Dále autor s pohoršením cituje Lenina: "Zakuklený respekt před měšťáckou morálkou je mi zrovna tak protivný, jako to neustálé zabývání se sexem, který je konečně docela

buržoasní a v stranicky uvědomělém proletariátu není pro něj místa". J.F.Revel je také pohoršen, že se Lenin vyjádřil negativně o Freudově psychoanalýze. Revelovi je požadavek sexuální svobody nejjasnějším znamením hodnověrnosti revolučního boje. Sexuální potlačování manifestuje existenci autoritativních instancí v nejrozličnějších oblastech - na př. v rodině, v náboženství, ve vztahu mezi mužem a ženou, mezi rasami a sociálními třídami.

Charakteristické pro dnešní revoluční hnutí v Americe je, že je prvním revolučním hnutím ve kterém se uplatňují všechny požadavky patřící anarchisticko-individualistické tradici i požadavky organizovaného politického boje všech utlačovaných. Americkou revoltu představují jak Hippiies /kterých bylo v San Francisku v r.1967 na 300 000/ ale i četné proudy nové levice i teroristické skupiny. Společné všem těmto směrům americké revolty je odmítání společnosti ovládané hospodářstvím, duchem zisku a konkurence a odmítání vzájemné agresivity. Je proto třeba odmítat příliš bezprostřední a příliš konkrétní řešení, neboť nejpotřebnější je odstranění patologické agresivity. Nebude-li tato vykořeněna, povede každá revoluce k novému potlačení. "Nic se nezlepší" říkají Hippiies "nebude-li vyhuben pramen zla".

J.F.Revel konstatuje, že v USA vyrostla revoluční společnost, kterou možno charakterisovat požadavkem rovnosti pohlaví, ras, věkových skupin; odmítnutím autoritativních vztahů, nacionalismu v zahraniční politice, odmítnutím zneužívání státní moci, požadavkem radikálního přezkoušení expanse technologie a jejích následků, požadavkem absolutní individuální a kulturní svobody bez jakékoliv morální kontroly. Až toho bude docíleno, bude zde pak "Homo novus", který bude jiný, než jakýkoliv dosud se vyskytující člověk.

Zatímco se politická revoluce odehrává na špičce, aniž by proběhla celou společností, odehrává se prý tato skutečná revoluce uvnitř společnosti. Je otázka, zda z tohoto reservoaru energie vyvstane něco politického. V.F.Revel uvažuje dále o tom, jaká je cesta od protestu k revoluci. Vše prý záleží na pojmu - "uchopit moc". Ve společnosti, kde je vláda centralisována, je pojem uchopení moci jednoznačný. Avšak v USA není možno uchopit moc ozbrojeným útokem na Kapitol. Zde jsou účinné skupinové protesty, i ozbrojené protesty, boje na univerzitách i rasové boje. Toto násilí dosahuje nejvyšší účinnosti stálým úzkým spojením s legálními prostředky politického systému. Zde není možno tvrdit, že jediná revoluční činnost je ozbrojené povstání proti státnímu zřízení. Síla amerického hnutí je v tom, že našlo své vlastní metody postupu, které odpovídají americké situaci. Revel odmítá napodobit marxistickou či maotickou revoluci. Naproti tomu americkému hnutí přikládá již řadu kladných výsledků: volební právo černochů z r.1964, zrušení oddělených škol, ústavní dodatek o zrovnoprávnění mužů i žen z r.1970, snížení věkové hranice voličů na 18 let, vždy tolerantnější zákony o potratech, rozvodu, erotice atd.

V této formě revoluce vidí autor jedině možné východisko pro dnešní lidstvo. Rovněž tak v nahlížení na technickou civilizaci jako prostředek a ne jako na cíl. Uznává, že nemůžeme být zachráněni ani jejím odstraněním ani jejím trváním.

Toto je nejstručnější výtah z obsahu Revelovy knihy. Duch tohoto revolučního hnutí vane vlastně všude a je důležité, abychom k němu zaujali naše vlastní stanovisko z hlediska křesťanského. Žijeme v chaosu, ve kterém bloudí i zbytek křesťanských dností, které jsou vytrženy z celkového řádu a hierarchie hodnot, spolu s rozkladnými silami, namířenými proti člověku, uspokojujícími jednotlivce či skupiny v jejich egoismu, hlouposti a pohodlnosti. Souhlasíme s autorem, když sympatizuje s protestem proti utilitaristické společnosti, proti rasismu, proti sociální nespravedlnosti, proti nadřaděnosti technické civilisace. Avšak žasneme nad naivitou, s jakou posuzuje člověka. Zbavily nás snad různé nauky, polopravdy a scestné učení, jako je freudismus, prostého zdravého rozumu, který dobře ví, že společnost bez autority, bez mravního řádu a mravní kontroly, se sexuálním uvolněním vede k chaosu a rozbujení agresivity, k vzájemnému potírání, ve kterém se udusí všechny lidské ctnosti a zničí vše co nazýváme kulturou?

Příznačné pro myšlení v odkřesťanštělém prostředí je též ne-realistický idealismus. Na př. požadavek společnosti, ve které bude vyhuben pramen zla /viz Hippies/-Křesťanský názor na člověka není optimistický. Ví, že zlo bude vždy mezi námi. Křesťanství nikdy nesdílelo přesvědčení, že člověk je pouze výsledkem vývoje, ani nevěřilo, že to, čemu se říká pokrok a osvěta má za všech okolností zušlechťující účinek. Ostatně ta víra byla již strašným způsobem zklamána výbuchy zvířecí ukrutnosti v totalitních státech, a též v demokratických, u jednotlivců i skupin. Křesťanství ví o dvojí povaze člověka-o jeho touze po dobru i o jeho sklonu ke zlu. Zcela realisticky tvrdí, že zlo v nás se může přemáhat jen s pomocí Boží a naším neustálým bojem a lopocením. Čím jsou lidé v tomto směru vyspělejšími, čím více se naučili přemáhat zlo v sobě, tím více může být i vnější svobody. Zrušením autority, morálky a řádu v sexuálním životě je člověk vylán úplné nesvobodě. Je otrokem pudů, hormonů, počasí, zbabělosti, ješitnosti, zloby, lenosti i otrokem těch, kteří ho šikovně zmanipulují. V "osvobození" od autority a od mravního řádu rostou hordy egoistů, kteří se vzájemně pobíjejí a jejichž agresivita se stupňuje. V takové společnosti je stále větší potřeba donucování k snesitelnému pořádku, stále větší potřeba kontroly pro nemožnost důvěřovat tak zdivočelým lidem, stále většího policejního tlaku-tedy nedůstojného potlačování osobní svobody.

Popření Boží autority a vírou v neomezenou možnost člověka nastal chaos. Lidé, zprvu nadšení úžasnými možnostmi, které jim poskytl technický pokrok a hospodářské bohatství, ztratili pojem o smyslu života. Zmítají se v chaosu informací, diktovaných hospodářskými zájmy lidí, toužících po moci nebo vyplývajících z falešného učení, ve kterém částečné poznatky byly povýšeny na absolutní a ve kterých pojem pravdy, lásky a ctnosti byl uveden v pochybnost a zrelativisován.

Lidé se probudili z opojení nad pokrokem vědy, která slibovala vysvobodit člověka ze vší bídy, probudili se z víry v humanismus, který měl vychovat lidi. Protestují, protože jsou nešťastní. Avšak zmatek se dábelky dovršuje. I jejich protestu se zmocní síly, které vedou ještě k většímu chaosu a k ještě větší ztrátě lidskosti.

Jedinou záchranou je křesťanství. Nezavrhneme vědecký pokrok a technickou vyspělost, neboť jsou plodem lidské tvůrčí síly, která vyplývá podle křesťanského učení z toho, že člověk je stvořen k obrazu Božímu. Avšak podřbíme se Boží autoritě a učení Ježíše Krista, které jediné nás vyvede ze zmatku a pomůže nám vytvořit spravedlivější řád pro všechny. Odmítáme tvrzení, že křesťanství je zastaralé a že zklamalo. Trpíme následky toho, že jsme v historii tolik zrazovali a nakonec opustili. Pochopíme konečně, že v něm jediné je možná spása z otroctví zla, zmatku a že svobodní můžeme být jediné v Bohu?

JAK IZRAEL FINANCUJE VÁLKU.

Jde o problém nejenom izraelský nýbrž obecně zajímavý a svým způsobem poučný.

Dle výpovědi izraelského ministra financí Shapira, dosáhly válečné výdaje Izraele již během několika dnů nového válečného konfliktu s jeho arabskými sousedy, částky takřka dvoumiliard dolarů, z čehož polovina je de facto v devizách. Zničený vojenský materiál musí být nahrazen, přitom stouply ceny v Izraeli v posledních letech na dvojnásobek /tzn. že izraelská libra má dnes již jen poloviční hodnotu proti stavu před několika málo lety./

Shapiro proto vypracoval obsáhlý finanční plán, který má zajistit příliv potřebných finančních prostředků do izraelské státní pokladny. Tento plán zahrnuje zavedení nucené státní půjčky, která má během jednoho roku přinést 1 miliardu izraelských liber. Zdanitelné příjmy izraelských daňových poplatníků dolní příjmové skupiny budou zatíženy 7% půjčky, vyšší příjmové skupiny pak 9% a 12% půjčky. Tyto peníze mají být poplatníkům odčerpány do léta příštího roku.

V běžném státním rozpočtu Izraele /do března 1974/ má být ušetřeno dalších 250 milionů izraelských liber zřádkením státních výdajů na civilní potřeby ku prospěchu výdajů vojenských.

Vedle nucené státní půjčky bude zavedena i dobrovolená půjčka, vypsaná průmyslovými společnostmi a finančními kruhy Izraele, a má přinést 1 miliardu izraelských liber. Předsedou komise této půjčky je Jizchak Rabin, v Šestidenní válce v r. 1967 šéf izraelského generálního štábu. Jemu po bohu stojí představitelé soukromého hospodářství.

Jak uvedl ministr financí Shapiro, bude nutno, aby větší část finančních potřeb Izraele kryli zahraniční židé. Shapiro a předseda Jewish Agency, Arie Dulzin, se proto hned v prvních dnech nové války s Araby odebrali na cestu do Spojených států amerických, aby tam zintenzivnili sběrnou finanční kampaň na podporu Izraele. Vždyť již v létě letošního roku, tedy ještě před započatím nové války na Středním východě, činil zahraniční dluh Izraele čtyři miliardy amerických dolarů. Tato suma rapidně vzrostla v průběhu nové války. Dle výpovědi žurnalistů, vyslovují izraelští úředníci v soukromých rozhovorech často obavu, jak to vše má být zapláceno. V době bojů tato obava nehraje prakticky žádnou významnou roli, neboť vše se podřizuje potřebám vedené války. Co však potom, až tento válečný konflikt skončí?

Při čtení těchto skutečností, vyvstane samozřejmě otázka, zdali zahraniční Židé jsou skutečně sto, krytí onu větší část horetních výdajů a dluhu židovského státu Izrael. Kdo jsou tito zahraniční Židé? Řekněme si o nich stručně něco blíže, abychom mohli posoudit, zdali jsou schopni pokrýt z větší části tak vysoké současné výdaje izraelského státu.

Jsou to z pochopitelných důvodů především majetní židovští kapitalisté ve Spoj. státech. Tito milionáři jsou členy výborů mnoha židovských amerických i mezinárodních organizací, z nichž některé mají širokou členskou základnu. Tak např. "Sionistická organizace Ameriky" čítá přes 180.000 členů, "Chadasa" 320 000 členů, "Židovský odborový výbor" 500 000 členů, "B'naj B'rit" 500 000 členů. K finančně silným a vlivným činitelům v těchto organizacích patří např.

Jakob Blaustein. Ten je dnes spolumahajiteľom olejárskej spoločnosti Standard Oil of Indiana akož i rady jiných olejárskych firem.. Zasedá však také veľvýchorech židovských spolků a sdružení jako jsou "Joint", "Spojené americké fondy pro Izrael", "Rada židovských federací a dobročinných fondů", které se zabývají podporou Izraele.

T.H.Kaufman, jinak židovský multimilionář, velkoobchodník, majitel obchodních firem a ředitel banky Commercial Bank and Trust, zasedá ve vedení "Ligy bojovníků proti pomluvě" při "B'naj B'rit".

Izraelský stát význačně podporuje i rozvětvená bohatá rodina Lazarů, jejíž větve působí v USA, ve Velké Británii a ve Francii. Tento "klan" prý kontroluje aktiva bank a průmyslových podniků v celkové výši 11 miliard dolarů. Fréd Lazar, patriarcha americké větve Lazarů, je místopředsedou "Americko-židovského výboru". Jofre Lazar je předsedou "Národního židovského výboru skautů". Rolf Lazar je ředitelem americké velkobanky Chase Manhattan Bank, koncernu General Electric, přitom i členem sboru ředitelů židovské organizace "Joint".

K velmi aktivním členům židovského hnutí v Americe patří i broklinský milionář Berni Deutsch, který spolufinancuje "Ligu na obranu Židů", židovskou stranu "Cherut" a hnutí "Za velký Izrael". Význačný podporovatel Izraele a židovského hnutí je i rodina Schiffů. J.M.Schiff, newyorský milionář, spolumahajitel firmy Kun, Leb and Co., ředitel Connecot Cooper a rady jiných firem, je i ředitelem "Národního výboru židovských dobročinných organizací". H.H.Schiff, obuvnický milionář ve státě Ohio, president sboru ředitelů společnosti Shoe Cooperation of America, je členem vedení "Židovského centra", "Domu židovského dědictví", "Fondy Chileja", který získává nové emigranty pro Izrael, tajné organizace "Chias", "Rady židovských federací" a "B'naj B'rit".

Jak již zmíněno, mnohé tyto organizace přesahují hranice Ameriky, jsou mezinárodní. Jejich účelem je sbírání finančních prostředků pro Izrael a židovské hnutí, avšak i činnost jiná, např. pro zesílení přílivu emigrantů do Izraele a pod. V zemích Východního bloku jsou takovéto organizace zakázány. Např. organizace "Joint" /spojení/ byla v SSSR zakázána v r.1938, v dalších komunistických zemích pak po 2.světové válce.

Vedle uvedených zámožných zahraničních Židů je to pak velká masa organizovaných a neorganizovaných obyčejných Židů, na které se izraelský ministr financí Shapiro spoléhá, že pomohou pokrýt současné vysoké válečné výdaje "jejich" malého státu. Jistě nemalý úkol. Ale jistě také nemalý příklad pro druhé. Válka v Izraeli je "horká" a židé na ni potřebují beze sporu hodně peněz.

Neméně peněz je však zapotřebí i na ono "vlažné" či "studené" zápolení, které vede dnes celý svobodný svět na zachování duchovních mravních i politických hodnot - dědictví to křesťanského. I mezi křesťany jsou lidé zámožní a schopní. Jak na to, aby si uvědomili něco podobného, co jejich židovští spoluobčané?

J.K.

x x x x x x x x x x x x x x x

POSTREHY ZA NÁVŠTEVY NA SLOVENSKU

Poměry na Slovensku po stránce materiálnej sa zlepšili. Zásobovanie s potravinami a spotrebným tovarom sa ukazuje uspokojivé. Tohoročná žatva bola mimoriadne dobrá, pekné počasie v júli a v auguste umožnilo hladký priebeh žatvy, úroda bola zobrať z polí bez veľkých strát a bez ťažkostí, ktoré sa vyskytovali takmer pravidelne v minulých rokoch.

Mnoho sa stavia. Ale zaujímavé je, že mnoho významných stavieb, najmä hotelov a nemocníc, stavajú juhoslovenské firmy a juhoslovanskí stavební robotníci. Vysvetľuje sa to tak, že to, čo juhoslo-

vanské firmy vybudujú za dva roky, stavali by domáce firmy desať rokov. Okrem toho pociťuje sa nedostatok pracovných síl na manuálne práce; mnoho ľudí študuje, preto pracovný trh sa ťažko saturuje. Ľudia odmietajú pracovať na niektorých úsekoch. Ale začínajú sa už prejavovať ťažkosti s umiestňovaním vyskolených ľudí, najmä technických odborníkov.

Federácia má svoje slabiny, ale vcelku zabrala. A to sa s uspokojením na Slovensku kvituje. Slovenská vláda má určitú na federálnej vláde nezávislú kompetenciu a využíva ju. V mnohých veciach rozhoduje nezávisle na Prahe. Špecifické potreby Slovenska sa teraz ľahšie dostanú do popredia a riešia. V minulosti, keď niečo nebolo zaistené v rozpočte, tak sa s tým nedalo hnúť, i keď by sa bola ukazovala potreba hociako naliehavá. Teraz niečo také sa sotva prihodí. To podstatne otúpilo hroty nevraživosti medzi Čechmi a Slovákmi. Hoci sa komunistický centralizmus ešte stále v niektorých oblastiach verejného života pociťuje, zdá sa však, akoby česko-slovenský už vôbec neexistoval, to aj z obavy pred sovietskym nebezpečenstvom. Na Slovensku sa myslí na to, čo by sa stalo, keby sa republika rozpadla. - Obavy z inkorporácie do Sovietskeho zväzu neustále strašia.

V príkrom kontraste s materiálnou oblasťou sú pomery v oblasti spoločenskej: v kultúrnej a náboženskej. Kultúrni pracovníci, najmä spisovatelia, novinári, rozhlasoví a filmoví - čo sa exponovali za liberalizácie v roku 1968, sú stále v nemilosti; odstčenie a odkázanie len na seba, na manuálnu alebo podradnú prácu. Pravda, aj tu sa zdá, že na Slovensku sú pomery znesiteľnejšie a miernejšie ako v Čechách a na Morave. To platí na príklad aj o možnosti vycestovať na Západ. Prenasledovanie veriacich a útlak cirkví nemilosrdne pokračuje. A to je nateraz najväčším zdrojom ľudovej nespokojnosti, útrap a neistoty. Ale ani na tomto úseku to predsa nejde všetko tak, ako by si prial režim. Ateistickú propagandu ľudia poväčšine ignorujú. Najhoršie sú na tom študenti na všetkých stupňoch škôl, kde sa ateistická výchova natláča veľmi nekompromisne. Ľudia sa však predsa nedajú zastrasť ateistickou propagandou, navštevujú bohoslužby hľadaj viac ako v rokoch päťdesiatich. Na bohoslužby prichodia aj mladí ľudia, najmä na výročité a lokálne tradičné cirkevné sviatky. Dokonca aj členovia strany sa snažia obchádzať rozličné stranické protináboženské opatrenia ako len môžu a keď nechcú proti sebe popudit miestnych funkcionárov strany, tak si zájdu na bohoslužby tam, kde ich nikto nepozná. Táto prax sa začína uplatňovať aj pri rozličných cirkevných úkonoch ako sú sobášy a krsty. Manželia alebo rodičia vyhovejú štátnym predpisom, dajú sa najprv civilne zosobašiť, alebo dieta zapísať do štátnej matriky, ale potom obvykle sa snažia aj o cirkevné obrady, čo im režim podľa platných zákonov nemôže zabrániť. Môže vyvíjať na nich tlak, aby od cirkevných obradov upustili, ale zašedziť im to nemôže. Ľudia sa domácim politickým problémom a udalostiam vyhýbajú ako len môžu. Medzinárodný vývoj však sledujú, pokiaľ majú prístup k informáciám, a súčasný vývoj vo svete sledujú s vážnymi obavami.

(Naše Snahy - Vol.9 - No.5)

o o o o o o o

10 RÚST ŠVÝCARSKÉHO HOSPODÁRSTVÍ se v roce 1974 pravděpodobně zpomalí. Počítá se s přírůstkem hrubého společenského produktu jen asi o 2,5 až 3 % proti letošku, kdy činil 4 % (vloni to bylo dokonce 4,7 %).

o o o o o

SULZER-Pionierleistungen von 1845 bis 1970...

1845	Erste Dampfmaschine mit Schiebersteuerung	1954	Erste Dampfkeisselanlage für überkritischen Druck
1867	Erste horizontale Ventildampfmaschine der Welt	1956	Druckleitung Reifbeck (Österreich) mit dem höchsten Betriebsdruck der Welt
1870	Erste werkeigene Berufsschule der Schweiz	1958	Bau der größten Speicherpumpe der Welt
1877	Erste, heute noch in Betrieb stehende Druckleitung	1961	Größter Dampferzeuger der Welt für überkritischen Druck
1890	Erste Arbeiterkommission der Schweiz	1962	Bau der größten Pumpenturbine der Welt
1904	Erstmalige Verwendung eines Dieselmotors zum Schiffsantrieb	1964	Ausrüstung der Kunsteisbahnen für die Winterolympiaden mit Kälteanlagen in Innsbruck, in Grenoble
1905	Erster direkt umsteuerbarer Schiffsdieselmotor der Welt	1965	Erste industrielle Gammabestrahlungsanlage Kontinentaleuropas
1912	Ausrüstung des ersten Hochseeschiffes mit Dieselmotoren	1967	Größter Heliumverflüssiger der Welt
1912	Antrieb der ersten Diesellokomotive der Welt mit einem 1200-PS-Motor	1968	Mit 40 500 PS Spitzenleistung die höchste je von einem einzelnen Schiffsdieselmotor erreichte Leistung
1919	Erste regelmäßig erscheinende Hauszeitung der Schweiz		Abgabe und Unterhalt von Überkleidern erstmals gratis
1927	Bau der damals größten Kühlanlage der Welt	1968	Erste einmotorige 4000-PS-Diesellokomotive der Welt
1929	Erster Einrohrdampferzeuger für sehr hohe Drücke und Temperaturen	1969	Gleichstellung der Pensionskassen von Arbeitern und Angestellten
1939	Antriebsmotor für das heute noch größte und schnellste Hochseeschiff der Welt		
1952	Bahnbrechende Webmaschine marktreif		

SULZER

Gebrüder Sulzer, Aktiengesellschaft
8401 Winterthur